

Mértékadó

Kultúra • Tv- és rádióműsor

2023. szeptember 25–október 1.

**Mustra Benesch Antallal,
a Veszprémi Érseki Pincészet
főborászával**

**Liszt ünnepei
Beszélgetés Mészáros Zsolt Máté
orgonaművésszel**

Kirándulás Lébénybe

Liszt ünnepei

Beszélgetés Mészáros Zsolt Máté orgonaművésszel

Október 22-én emlékeziünk meg Liszt Ferenc születésnapjáról, de itthon újabban már jóformán az egész hónap a zene-történet egyik legnagyobb hatású komponistájáról szól. 2021 óta nevét viseli, szellemiségét hordozza az őszi Nemzetközi Kulturális Fesztivál, a Liszt Ünnepe, amely nemcsak a kimeríthetetlen életművet állítja középpontba, hanem a kortárs reminiszcenciákat is. Mészáros Zsolt Máté orgonaművész, Liszt-kutató a belvárosi Nagyboldogasszony-főplébánia-templom zeneigazgatója önállóan, a „maga módján”, de jelentős mértékben járul hozzá ahhoz, hogy Liszt Ferenc egyházi zenei tevékenysége is teljes valójában feltáruljon, és mind ismertebbé váljon. A tavasszal megkezdett beszélgetést a Liszt-misztérium megfejtésének kísérletével folytattuk.

– Itthon és külföldön folyamatosan kutatják Lisztet. Ma is kerülnék még elő kéziratok, ismeretlen művek, vázlatok, töredékek, darabváltozatok... Valójában mekkora lehet ez az életmű, és milyen helyet foglal el a 19. századi zene-történetben?

– Liszt kétségtelenül nemzetközi szinten is a 19. század zenei életének egyik legmeghatározóbb alakja volt. Minden idők egyik legtermékenyebb komponistája: körülbelül 1400 művet alkotott. Folyamatosan mozgásban volt, korabeli világpolgárként jó kapcsolatot ápolt a legjelentősebb írókkal, költőkkel, képzőművészekkel, akikkel kölcsönösen inspirálták egymást. Tekintettel arra, hogy hosszú életet élt, hetvenöt évesen hunyt el, zeneszerzőként rendkívül hosszú utat járt be. Ismeretes, hogy csodagyerekként, ifjú zongoravirtuóként robban be a köztudatba. Családja támogatta a fejlődését, Magyarországról elindulva édesapjával először Bécsbe, később Párizsba költöztek; a gyermek Liszt közben Angliában is koncertkörutat tett. Carl Czerny volt az egyik tanítómestere Bécsben, ahol Beethovennel is találkozhatott; de a párizsi szalonok világában is sokakat megismert, többek között Chopinnal

gorián zenéből, a reneszánsz vokálpolyfonikus kompozíciókból, Bach, Händel, Mozart, Beethoven és Schubert műveiből. Azt mondhatjuk, hogy korának összegző zeneszerzője volt, s egyúttal a jövő zenéjének nagy hatású előfutára. Virtuózként elért sikerei csúcán döntött úgy, hogy abbahagyja a turnézást, a folyamatos koncertezést, és egyre inkább a komponálás felé fordul. Az 1848-tól 1860-ig tartó második nagy alkotói periódusában, Weimarban, ahol udvari karmester volt, egymás után születtek a zeneművészetet máig meghatározó mesterművei. Gondoljunk a programzenéire: a szimfonikus költemény műfaját maga Liszt találta ki. A zongorajátékot már korábban megreformálta az úgynevezett transzcendens zongoratechnikával. A magyar zongoraiskoláról szólva Kocsis Zoltán egy interjúban azt mondta: ha ma a világon bárki leüt egy hangot, abban biztosan benne van Liszt Ferenc.

Az életműve óriási, csak a zongoradarabjainak száma hétszáz körül van. Számtalan átiratot készített, például Beethoven valamennyi szimfóniájából, Schubert-dalokból, reminiszcenciák, variációsorozatok születtek tőle. Rengeteg kézírata elkallódott, de még ma is sokfelől, a világ különböző gyűjteményeiből, könyvtáraiból kerülnek elő művek tőle.

– Mi mindenben hozott újat Liszt az orgona terén?

– Az említett transzcendens technikát az orgonaműveiben is alkalmazta. Ezek közül az első a *Fantázia és fuga* az *Ad nos, ad salutarem undam* kezdetű anabaptista korál dallamára, amelyet Meyerbeer *A próféta* című operájának részlete ihletett. Liszt korában kevés orgonaművész tudta eljátszani ezt negyvenperces, nagyszabású zeneművet, ami 1855-ben a merseburgi dóm orgonáavató koncertjén (Tübingia legnagyobb orgonáján) tanítványa, Alexander Winterberger előadásában hangzott el. Az „*Ad nos*” megszólaltatása olyan

hangszert kíván meg, amely alkalmas egy szimfonikus zenekar hangzásának megjelenítésére. Ennek alapfeltételei a széles dinamikai spektrum (*pppp*-tól *fff*-ig), a fokozatmentes crescendo-decrescendo kivitelezésének lehetősége és a színgazdagság. A

Fotó: Lugosi Péter

került jó barátságba. Már gyerekként fogékony volt az impulzusokra, rendszeresen játszott kortársai műveit és számos átiratot készített. Később a régebbi korok mestereinek művészetét is behatóan tanulmányozta. Inspirációt merített többek között a gre-

merseburgi dóm négymanuálos orgonája ideális volt Liszt számára, hogy kísérletezhessen a hangszínekkel, és olyan elképesztően briliáns, aprólékosan kidolgozott regisztrációkat készítsen a művéhez, amelyek megdöbbentőek voltak a régi tradícióban nevelkedett orgonisták számára. Ugyanis általános volt, hogy akár negyedóra hosszúságú műveket is egy hangszín-összeállítással játszottak el. A legendás orgonaavató koncert tehát óriási hatást gyakorolt az orgonaművészetre.

– Hogyan ítéli meg, Liszt mai megjelenése a hazai és a nemzetközi zenei életben arányos a jelentőségével?

– Esetében semmi sem válaszolható meg egyszerűen, ahogy maga Liszt sem egyszerű eset. Az gondolom, nemcsak nagyhatású 19. századi művész, hanem máig az egyik legtöbbet játszott zeneszerző, ha a zongorarepertoárt nézzük! Nincs olyan jelentős zongoraművész a világon, aki ne játszott volna már Lisztet az életében. De Liszt életműve rendkívül nagy és széles spektrumot ölel fel a fiataalkori virtuóz daraboktól egészen a kései éveinek vallásos kompozícióiig, amelyek a legelmélyültebb zeneművei. Ezért azt lehet mondani, hogy éppen a legfontosabb, legnagyobb alkotásai közül sok csak ritkán szólal meg koncerteken. Persze a többszáz zongoradarab közül is mindössze negyvenötven szerepel folyamatosan a koncertek műsorán. Ha a nála kevesebbet komponáló zeneszerzőket nézzük, akkor Liszt jól áll a „játsszási sűrűség” tekintetében, de óriási életművének egészét nézve alkotásainak csak kis hányada tűnik fel a koncerttermekben. A „ritkaságok” közé tartoznak az orgonára és harmóniumra írt darabjai is, amelyeknek az összkiadásán dolgozom. Eddigi kutató-

Fotó: Fábrián Attila

vészi fejlődésében, ami nemcsak életkorával, bölcsülésével, zeneszerzői kiteljesülésével függ össze, hanem azokkal a személyes tragédiákkal is, amelyek ez idő tájt érték. Egyre inkább befelé, illetve római katolikus hite felé fordult. Azzal, hogy Liszt 1860-ban Rómában telepedett le, a katolikus kötődése is erősödött. Gyerekkorától meghatározó volt számára a hit, családi örökség. Már az édesapja is szeretett volna ferences szerzetesnek állni, de aztán úgy döntött, hogy családot alapít. Liszt Ferencet egymás után érték megrázkódtatások: 1859-ben a karjaiban halt meg – az ugyancsak a szerzetességre vágyó, de előbb jogi pályára készülő – Dániel fia, akit elhatalmasodó tüdőbaja vitt el hirtelen. Aztán meghíusult az elvált Carolyne Wittgenstein hercegnővel tervezett házassága. Az esküvő 1861-ben Liszt születésnapján lett volna Rómában; egy nappal előtte derült ki, hogy IX. Piusz pápa a hercegnő válásra hivatkozva nem engedélyezi egybekelésüket. 1862-ben Liszt – miután megszületett az unokája – a lányát is elvesztette; Blandine valószínűleg a szülés során kapott fertőzés következtében hunyt el. Liszt legfőbb menedéke erősödő hite lett; már 1858-ban ferences konfráter lett Pesten, később Rómában felvette az alsó papi rendeket. Ezek az impulzusok, érzések a mindinkább elmélyülő műveiben is megjelentek.

– Például a Via Crucis – amelynek megkésétt ősbemutatója 1929 nagypéntekén éppen itt, a pesti belvárosi templomban volt – mintha a zenei „minimalizmus” előfutára lenne. Liszt spirituális indíttatású műveiben legtöbbször nem történéseket illusztrál, ezek inkább hangjegytakarékos meditációk, bensőséges hitvallások... Hogyan látja ezt a „jelenséget” az Ön által ismert és játszott darabok tükrében?

– Ahogy említettem, a római évektől indul el ez folyamat Lisztnél. Úgy érzem, hogy főleg a harmóniumra komponált művek a legszemélyesebb fohászai. Liszt legtöbb esetben imákat, Mária-himnuszokat és a rózsafüzérhez kötődő szövegeket dolgozott fel instrumentális módon. Az egyházi témájú kompozíciói között vannak kórusművek, kantáták, és ide tartozik a *Via Crucis* is. Valóban jellemző ezekre a darabokra, hogy eszköztár tekintetében modern kifejezéssel élve minimalisták. Ez összefügg Liszt cecilianizmusával, vagyis az akkori egyházzenei reformmozgalom törekvéseivel. Gregorián dalmokat idéz a *Via Crucis* is, amely a *Crux fidelis* motívumával, az úgynevezett keresztmotívummal kezdődik. Ez egyébként Liszt számos más egyházi művében is megjelenik. A gregorián zene nyelvezetéből való merítés pedig már eleve egyfajta sajátos, meditatív harmóniavilágot hozott vissza a romantika korába.

saim során – a különböző változatokat is figyelembe véve – közel hetven művével foglalkoztam. Liszt a „weimari évek” kezdetétől haláláig, 1886-ig komponált orgonára és harmóniumra is. Ezek közül világszerte csak a három-négy, úgynevezett nagy művet szólaltatják meg rendszeresen az orgonisták: a már említett „*Ad nos*”-t, a *B-A-C-H fantázia és fűgát*, a *Weinen, Klagen-variációkat*, illetve talán még a *halottak* című gáyszódát.

– Versenyműveit, rapszodiáit és bizonyos virtuóz zongoradarabjain túl Liszt finoman fogalmazva sem mondható könnyű, illetve

Egy nagyon különleges, eklektikus zenei nyelvezetben olvadt össze mindez Lisztnél. És ténylegesen sikerült neki a minimalizálás: minél kevesebb hanggal minél többet kifejezni. Fontos megérteni, hogy ezek valóban személyes imádságok. Innen közelítve érthetjük meg, élhetjük át igazán Liszt egyházi műveit. Elcsendesedésre, elmélyülésre indítanak.

– Az utóbbi években jelentős előrelépés történt itthon a Liszt-életmű megismertetése és népszerűsítése terén. Születésének bicentenáriuma, 2011 óta öröndetes módon megszaporodtak az őt középpontba állító alkalmak. A legnagyobb szabású kezdeményezés a 2021-ben alapított őszi fesztivál, a nemzetközi tekintésű Liszt Ünnepe. Ön idén tavasszal előadói minőségében és mint a belvárosi templom művészeti vezetője hangversenysorozatot indított, ami léptékét, vállalását, eredetiségét és újdonságait tekintve ugyancsak figyelemreméltó hozzájárulás volt e nagy közös „nemzeti ügyszög”...

Az egyik Liszt-korabeli harmónium bemutatása a pesti Belvárosi főplébánia-templomban

– Negyedik éve, hogy Liszt Ferenc születésnapján, október 22-én orgonahangversenyt adok a zeneszerző kedvenc fővárosi templomában. Az idei ünnepi est ennek a Liszt összes orgonára és harmóniumra írt művét bemutató koncertsorozatnak a záróeseménye lesz. Különleges összművészeti programmal készülünk, Liszt korábban említett nagyszabású orgonaművei közül az „Ad nos” fan-

– Szeptemberben zárult a hároméves ösztöndíjas időszak, és amit vállaltam, sikerült teljesítenem. Nyomtatásra kész az összkiadás, a vonatkozó anyagok digitalizálva lettek, a kiadásáról még folynak a tárgyalások. A hangversenysorozat keretében pedig megszólaltattam az összes érintett művet. Az elmúlt hónapokban meg kellett húznom egy határt, hogy időben tudjak végezni azzal

a penzummal, amit a Magyar Művészeti Akadémiának szántam. De a munkaórák számát jelentősen megnövelte, hogy menetközben rengeteg dolgot találtam még, elsősorban külföldi könyvtárak, levéltárak, múzeumok gyűjteményeiben. Olyan, orgonára és harmóniumra írt Liszt-műveket is, illetve további változatokat, amelyek eddig egyik összkiadásban sem szerepeltek. Az 1980-as években megjelent legutóbbi, Martin Haselböck-féle kiadásban százharminchárom feltüntetett forrást számoltam össze, én kétszázharminchetet találtam. Az a tervem, hogy a saját kiadásomban minden orgona és harmóniumra írt Liszt-mű összes változata benne lesz, emellett még olyan változatok is, amelyek a tanítványok közreadásaiban vagy másolataiban maradtak fent. Rendre felbukkannak újdonságok. Szerencsés dolog, hogy a világ számos nagy gyűjteménye elkezdte digitalizálni az állományát. Ezáltal korábban elvesztek hitt Liszt-kéziratok is előkerültek a raktárak mélyéből. Olyan archívumokba is eljutottam, amelyeket eddig mások még nem

tázia és fúga és a B-A-C-H fantázia és fúga hangzik el; a darabokat pedig egy nagyméretű kivetítőn Végő Lajos képzőművész élő digitális homokanimációja fogja kísélni. Július 31-től láthatók a templomban a Liszt-korabeli harmóniumok; ez a hangszerbemutatóval indított időszak kiállítás is október 22-ig várja az érdeklődőket. Liszt születésnapján néhány késői Liszt-kompozíciót újra előadok majd ezeken a hangszerkülönlegességeken. Az altemplomban pedig egy kamaratárlat nyílik a pesti Nagyboldogasszony-templom és Liszt Ferenc kapcsolatáról. Korabeli fotók, relikviák, levelek mellett szeretnénk kiállítani a Via Crucis kottájának másolatát is.

– A Magyar Művészeti Akadémia égisze alatt végzett hároméves kutatási időszaka nemrég ért véget. Hol tart az orgonára, illetve harmóniumra komponált Liszt-művek tervezett kritikai összkiadása?

néztek át. De hát ez az igazán izgalmas a kutatómunkában! Az Új Nemzeti Kiválóság Program héthónapos ösztöndíjával a napokban készültem el Liszt Szent Ferenc *Naphimnuszát* feldolgozó – eredetileg 1862-ben írt – kantátájának véglegesített orgonaváltozatával, amelynek eddig nem volt kritikai kiadása. Több átdolgozást követően, 1884-ban jelent meg a *Naphimnusz* második, zenekari változatának partitúrája, Liszt még hozzákomponált több mint kétszáz ütemet. Készített belőle egy kamarazenei változatot is zongora és harmónium egyidejű használatával. Lisztnak nagyon tetszett ez a hangszerelés, Rómában is így mutatták be. És ez csak egyetlen művének rövid „keletkezéstörténete”. Úgy látom, ha Isten is úgy akarja, bőven lesz még feladatom a következő évtizedekre is.

Pallós Tamás
Fotó: Zelnik Péter Zénó

A szőlő és a borász közti szakrális kapcsolatról

Találkozás Benesch Antallal, a Veszprémi Érseki Pincészet főborászával

Mindszentkállya a Káli-medence közepén található. A jelenleg háromszáz lelkes faluban van a veszprémi érsekség legnagyobb szőlészete, itt termelik az egyházi szertartások miseborát. Benesch Antallal, az egyházmegye birtokában lévő pincészet főborászával a helyszínen beszélgettünk múltról, jelenről, jövőbeli tervekről.

Ahogy Benesch Antaltól megtudtuk, Mindszentkállya 1277 óta folyamatosan a veszprémi püspökséghez, majd érsekséghez tartozik. Erről eredeti okirat is tanúskodik. Hétszáznegyvenhetedik éve természetesen itt szőlőt és készítenek bort. Ez egyedülálló Magyarországon, hisz egyetlen másik egyházmegye sem tudta ilyen hosszú ideig megtartani a területeit. Még a II. világháború után, az egyházi birtokok elkobzásának időszakában sem tudta elvenni az akkori rezsim ezt a területet. Állítólag, amikor államosítani akarták mind a tizenhárom egyházi birtokot, az Egyház vezetői azzal tiltakoztak, hogy akkor hol készül majd a misebor... Így aztán az egyik párttitkár kivételt tett Veszprémmel, minek következtében az egyházmegye egyedülként természeteshetett szőlőt és készíthetett misebort. Nemcsak Mindszentkállát sikerült így módon megtartani, hanem az érsekség másik bortermelő vidékét, Felsőörsöt is, ami 1910-től tartozik az érsekséghez. Jelenleg összesen hat hektáron dolgoznak, fele-fele arányban Mindszentkállán és Felsőörsön.

Kérdésünkre, hogy milyen szőlőfajták a meghatározók itt, az érsekség főborásza elmondta: Mindszentkállán olaszrizling, kékfrankos, cabernet sauvignon, rajnai rizling és sauvignon

rajnai rizlinget fogják nagyobb részt telepíteni. Felsőörsön jelenleg az olaszrizling a meghatározó, de ott is tervezik különleges fajták telepítését. A mindszentkállai Püspök-domb teraszos kialakítású, kelettől nyugatig be tudják telepíteni az alsó részeket és a támfalas területeket is. Itt szeretnék majd olyan különleges, nyugat-európai, újvilági fajtákkal dolgozni, mint a grenach, a monsterella, az albarino, a verdelho. Ezzel összefüggésben Benesch Antal kitért arra, hogy az éghajlat melegszik, az itteni átlaghőmérséklet is emelkedik. Azért gondolkoznak az említett fajták meghonosításán, mert a dél-európai országok klímáját már nem nagyon bírják.

Az érsekség jelmondata: „Őseink hite a jövő reménye.” Különösen a mai világban fontos kijelentés ez, a globális felmelegedés, a klímaváltozás időszakában, amikor kiemelten kell törekednünk arra, hogy „megóvjuk mindazt, ami lényeges számunkra, így a környezetünket is. Ezért nagyot álmodtunk” – mondta az érsekség főborásza. Hozzátette: nyitnak az új technológiák irányába, beszállnak a versenybe, és bíznak benne, hogy az említett új fajták jól fogják bírni az itteni klímát. Benesch Antal dolgozott külföldön is, így állíthatja: jó itt a talaj, megfelelő a hőmérséklet, ezért is gondolkoznak az ilyen különleges, újvilági fajtákban.

2020 és 2022 is nagyon meleg és aszályos évek voltak. Bizonyos ma-

blanc terem, de a választékot szeretnék új világfajtákkal gazdagítani. Nagy valószínűséggel a kékburgundit = (pinot noir), a rajnai rizlinget és az olaszrizlinget már a XIII. században is termesztették. Ezekkel mindenféleképpen szeretnék továbbra is dolgozni, főleg a pinot noirral és a rajnai rizlinggel, de különböző klónváltozataikban vezető fajtaikat, a sauvignon blanc-t és a

gyar és az újvilági fajták – cabernet, sauvignon blanc, rajnai rizling – jól viselik ezt, de például a merlot már kevésbé bírja a magas hőmérsékletet. Olyan klónváltozatban gondolkodnak tehát, amelyek túrik a szárazságot, és jól érzi magukat az itteni klímatis viszonyok között. De a fitotechnikai (zöldmunkai) feladataikat is teljes mértékben újra kell gondolniuk: nem használ-

nak például gyomirtót vagy vezetékes vizet a permetezéshez, helyette leülepitett esővízzel permeteznek. A víznek egyébként is kiemelkedő szerepe lesz az elkövetkező negyven-ötven évben. Ha csak kis lépéseket tudnánk tenni e téren, már azok is hozzájárul-

mennyi munka fekszik egy palack bor létrehozásában, mennyi él-ménnyel és örömmel jár, amíg eljutunk ideig: tizenkét hónap kőkemény munka, a legelső pillanattól kezdve mindenre odafigyelni a szőlőültetvényben, mert ha valami hiba csúszik be, az óhatatlanul meglátszik majd a végeredményen.

A gyakorlati idő letelte után szeretett volna külföldi tapasztalatokat is szerezni a szőlészet-borászat területén, így aztán 2019-ben Új-Zélandra utazott, ahol a Villa Maria borászatnál töltött egy teljes szüreti időszakot. Még ugyanabban az évben Ausztriában, az Esterhazy Pincészetnél is megfordult. Hazaérkezése után nem sokkal tört ki a covid-járvány, ami időlegesen tétlenségre kárhoztatta. 2020 augusztusában a Szent György-hegyre vezetett az útja, ekkor ismerkedett meg a teljes Balaton-felvidékkel.

Aztán 2020. december 22-én, délután megcsörrent a telefonja. Mentora, Liptai Zsolt hívta azzal, hogy közölje: a veszprémi egyházmegyének új érseke lett Udvardy György személyében, és keresnek valakit, aki fölépíti az érsek atya megálmodta egyedi borászatot és birtokrendszerét. „Három napod van eldönteni, vállalnád-e”. Benesch Antal számára egyértelmű volt, olyan lehet-

ség ez, ami nem adódik meg egyszer az életben, így aztán 2021. március elsejétől ő tölti be a Veszprémi Érseki Pincészet főborászi tisztségét.

A főborász kiemelte: két, egymástól ötven kilométerre fekvő borvidékről van szó, a klímájuk is más. Ráadásul nem is egyetlen egyházi pincészetéről beszélhetünk, a húsz éve működő apátságiról, hanem egy másikról is, amelynek termékeivel ez év május 15-e óta a Bortársaság bolthálózatának polcain találkozhatunk. A veszprémi érseki pincészet fölkerült a borászati térképre, és Antal

hatnának bolygónk megmentéséhez. „Egy élhetőbb világot hagyhatnánk unokáinkra” – mondja a borász.

Benesch Antal arról is beszélt, hogy már alig-alig használnak rovarölő szert, helyette a feromoncsapdát alkalmazzák. Konvencionális permetezést végeznek ugyan, mivel bioművelésben nem tudnák megvédeni a szőlőt ebben a szélsőséges időjárásban, de igyekeznek minél kevesebbet és szakszerűen permetezni. Terveik között szerepel az öntözőrendszer kialakítása is, úgy, hogy összegyűjtik az esővizet, majd visszapótolják a területeiken. Nagyon lényeges az is, hogy a szénmonoxid-lábnyom csökkentése érdekében 2021-től csak könnyített üveggel dolgoznak, vagyis díszüveg helyett standard üvegekbe palackozzák tételeiket. A másik fontos újításuk, hogy a címkéik újrahasznosított papírból készülnek, a jövő évtől kezdve pedig kiterjesztik ezt a kartonjaikra is. Ezen kívül nem használnak dugót sem, csak csavarzárat. A jövőben nem csupán az alap- és középső termékeiknél, hanem a felső kategóriáknál is így lesz ez.

Kérdésünkre, hogyan választotta a borászi hivatást, Benesch Antal elmesélte: vendéglátós családban született. Édesapja egy budapesti éttermet vezetett, amelyben édesanyja vitte mester szakácsként a konyhát, sőt, egy időben a Parlament séfjeként is dolgozott. Antal ebben a közben nőtt fel, úgyhogy nem is volt kérdéses a számára, hogy az érettségi után cukrásznak és diétás szakácsnak tanuljon tovább. Később külföldön is gazdagította ismereteit, nívós éttermekben dolgozott. 2013-ban egy évre kiment Oxfordba, hogy angolt tanuljon. Hazatérte után jelentkezett a Budapesti Kertészeti Egyetem szőlész-borász mérnöki szakára. Meggyőződése, hogy a vendéglátás elidegíthetetlen része a jó étel, hozzá pedig a kiváló minőségű bor. Antal mindezt testközelből láthatta, aminek a másik oldalát belülről, aktív borászként szeretett volna átélni. Mivel Benesch Antal szívéhez nagyon közel áll a Győr-Moson-Sopron vármegyei régió (felesége is odaválós), Antal a Pannonhalmi Főapátság Pincészetében helyezkedett el. Itt igazán megtapasztalhatta,

reméli, hogy a 2022-es boraik mindenki tetszésére szolgálnak majd. Építgetik, szépítgetik a két borvidéket: Mindszentkállát 2024-ben, Felsőörsöt 2025-ben tervezik tovább bővíteni. Ha minden jól alakul, jövő nyárra megépül a közel négyszáz négyzetméteres, vendéglátásra, borkóstolásra is alkalmas terem a veszprémi érsekség díszpalotájának pincéjében.

A veszprémi érseki pincészet kínálatában vörös-, fehér- és roséborok szerepelnek. Benesch Antal kifejti: három borszaládot találtak ki 2022-ben, amikor teljesen új arculatot kapott a pincészet. Az alapcsalád a veszprémi infula, amelybe beletartozik a Blanc, a Rouge és a Rosé. Az infula püspöki süveget, illetve sálat jelent, a Veszprém névvel pedig a régi püspökségre szeretnének emlékeztetni. Mivel a két borvidék adottságai eltérőek, hiszen Mindszentkállya alapvetően vulkanikus terület, Felsőörsön pedig a márgás-agyagos talaj a jellemző, ezért a felsőörsi nagyon gyümölcsös, lágy ízű borokat, valamint a mindszentkállyai nagyon sós, kerek borokat gondos, precíz mérnöki tudással úgy kell összepárosítaniuk, hogy egy egészen kiváló és egyedi balatoni borhoz jussanak végül a vásárlók. Egyébként az alap fehérborait négy hónapon keresztül seprőn tartják, hogy megmaradjon különleges ízük és vonzó karakterük.

Van egy rosé és egy infula vörösük is. A főborász ezen a ponton megjegyzi: az ő borvidékük ugyan elsősorban fehér borairól híres, de próbálkoznak a kék szőlő termesztésével is, hiszen mostanában nagy rá az igény. A rosé sem a tipikus rosé náluk, hanem annál sokkal egyedibb. Van egy normális rosészüretük, és van egy akkor, amikor bejön a vörösbor. Ennek a levét veszik el, ezt készítik el rosénak, majd a kettőt összehásztják. Az eredmény valahol a hagyományos rosé és a Schiller között van. Ami a vörösborukat illeti, ott a dél-franciák divatos stílusával kísérleteznek, ami ugyan szokatlan az északi parton, de azt tapasztalják, hogy a kék szőlők jól érzik magukat a Balaton-felvidéken is, megteremtve a lehetőségét különlegesebb vörösborok előállításának.

A Mandorla család négy különböző borfajtája a sauvignon blanc, az olaszrizling, a rajnai rizling és a pinot noir. Ezen kívül van még egy prémium családjuk. Ezek címkéin a 1277-es évszám szerepel majd, ami arra emlékeztet, hogy egyházi pincészetük immár 747 éve működik megszakítás nélkül. Itt háromfajta bort szeretnének bemutatni: egy sauvignon blanc-t, egy rajnai rizlinget és egy vörös cuvée-t. Ezek kizárólag Mindszentkállyáról jönnek majd, hisz a hangsúlyossá tett évszám, illetve a felső kategória erre kötelezi őket.

A veszprémi érseki pincészet főborászát hallgatva arra gondolunk, hogy a borkészítés művészet is: a szigorú szabályok mellett óriási szerepe van benne a kreativitásnak. Benesch Antal szerint létezik az az íz, amiről az ember azt gondolja, hogy minden évben el tudja vele varázsolni a vásárlókat, amellyel akár érzelmeket is ki tud váltani belőlük. Olyan ez, mint a főzés. „Ha csak a savignon blanc-t veszem, két szüreti időpont, két erjesztési, illetve érlelési technológia. Héjon áztatjuk, seprőt kevergetünk, a technológia során minden olyan fűszert bele tudok tenni, amitől még különlegesebb lesz a végeredmény.” Antal szabad kezét kapott az érsek atyától a borkészítés minden fázisát tekintve, és a jelek szerint jó úton haladnak, mert 2021-ben a sauvignon blanc-juk a harmadik legjobb lett az országban, vármegegyben pedig az első helyet érdemelte ki, csakúgy mint a következő évben vörösboruk.

Tudjuk, hogy a szőlőnek és a bornak kiemelkedő a szakrális szerepe, „Én vagyok a szőlőtő”, mondta magáról Jézus, az Eucharisztia megalapításakor pedig felszólította tanítványait, hogy igyanak a borral teli serlegről: „ez az én vérem, mely sokakért kiontatik ...” Másrészt a bor az idők kezdete óta jelen van az irodalomban, és a kulturált beszélgetés szinte nélkülözhetetlen elemévé vált. Benesch Antal Udvardy György érseket idézte: a bor előállításához szükség

van a szőlőre meg a borászra, de kettejük között működik egy meditatív, szakrális kapcsolat is. A Jóisten megteremtette a szőlőt és a borászt, akinek feladata, hogy a szőlőből előállítsa a legjobbat, azt az értéket, ami élményszámba megy a fogyasztó számára. Ahogy Benesch Antal, a Veszprémi Érseki Pincészet főborásza vallja: „Ha valaki megissza a mi borainkat, és ezáltal kiszakad azokból a gondokból, terhekből, amik mindennap nyomasztják, s kicsit elgondolkodik önmagán, az élet szépségein, akkor elértük célunkat.”

Bodnár Dániel
Fotó: Merényi Zita

Égbe szökő romanika

A szépséges lébényi templom

Katedrális méretű, lenyűgöző szépségű, román stílusú templomot látogattunk meg a kora nyáron Lébényben. Ahogyan közelünk a templom felé, először a két, egyszerű hasábformára felépített tornyot pillanthatjuk meg, majd a nagyon is változatos formaképzésű, arányos homlokzatot is. A nyitott ikerablakok elhelyezkedése, a toronysisakok kiképzése mindenképpen figyelemreméltó. A legtöbb román stílusú templom egyszerűbb formavilágú, arányait tekintve sokkal nehezkesebb, mondhatnánk úgy is, hogy ehhez képest „durva” hatást kelt. A hegyesszögű toronysisakok alatt egyenlő oldalú háromszög formájú felületben, félköríves hajlatban három kis ablakszem néz a távolba. Háromszögek, félkörívek, hasábformák, középen pedig egy kis kör alakú ablak: színtiszta geometria,

nem érte, ám a Bécs ostromára induló törökök 1529-ben felgyújtották. A főhajó boltozata beomlott, az északi torony ledőlt. A bencések elmenekültek. 1638-ban a jezsuiták részben helyrehozták, a hiányzó köveket téglával pótolva. A törökök a második bécsi támadása alkalmával, 1683-ban, aztán újra felgyújtották, és a főhajó boltozata megint beomlott. 1772-ben a jezsuiták ismét helyreállították, és be is rendezték. A jezsuita rend feloszlását követően a templom gazdátlanra vált. 1838 óta Lébény község plébániatemplomaként működik. Az 1841. április 24-én éjjel pusztító tűzvészben a templomhajók és a tornyok tetőzete is elpusztult.

Ha belépünk a templomba, a keskeny, a merészen felfelé törő háromhajós belső tér azonnal magával ragadja a látogatót. A

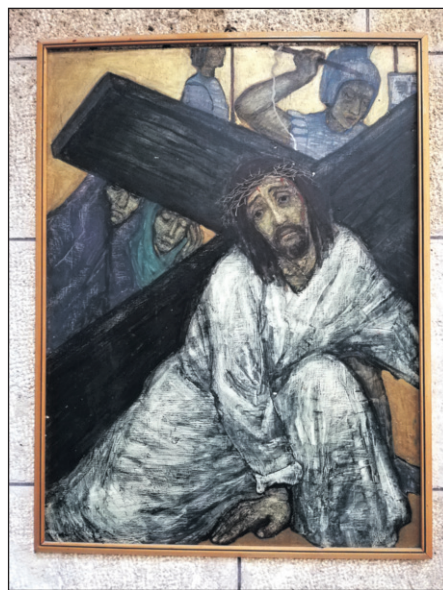
en restaurálták vagy alakították át. Ekkor készült a szószék, az oltárok, a színes ablaküvegek, valamint kijavították a külső faragványok és a belső díszítések sérüléseit is. A szószék oldalsó, kis oszlopkötegekkel

ellátott ablakain különböző, talán szenteket ábrázoló figurák, illetve az evangélisták félalakos szobrai tekintenek ki a hívekre. A főoltáron Szent Jakab szobra áll – igazán sajnáltuk, hogy ott-jártunkkor a szárnyas oltár éppen csukva volt.

Meg kell említenünk a stációk képeit is. Mostanában készülhetnek, modern alkotásoknak látszanak. Rendkívül szuggesztívek, nem lehet csak úgy elmenni mellettük – kár, hogy sehol sincs feltüntetve az alkotójuk neve.

Megtudtuk azt is, hogy a templom renoválása 1979-1989 között zajlott Zdiarszky László esperes, plébános vezetésével. Egy keretezett információs táblán a helyreállításról készített fényképeket is megnézhetjük. A templom új harangot is kapott 2005-ben, Gombos Miklós harangöntő mester munkáját. Az egykori bencés apátságához tartozó lébényi templom fennállásának nyolcszáz éves évfordulóját 2006-ban ünnepelték.

A templom szabadon körbejárható, zöld terület veszi körül, így messzebről is megcsodálhatjuk ezt a remek román kori épületet. Érdemes elzarándokolni ide ősszel is, hisz ez a templom egész évben igazi élményt jelenthet a hívőknek éppúgy, mint a művészetek iránt érdeklődő látogatóknak.

amelynek szellemes használata a korabeli építőmesterek tudását és esztétikai érzékét dicséri.

A főbejárat mesés, bélietes kapuzata azonban túllép a geometria szabályain. Keskeny, hosszúkás oszlopain változatos mintázat fut végig egészen a párkányig, ami szépen tagolja a felette lévő, szintén faragott félköríves részt. Déli oldalán is található egy szintén növényi ornamensekkel díszített, bélietes, gyönyörűen tagolt mellékkapu.

Idézzük fel a hazánk egyik legszebb Árpád-kori műemlékének, a Lébényben található Szent Jakab apostol plébániatemplomnak a történetét! A hagyomány szerint 1206-ban kezdték el építeni. A templomot és a hozzá tartozó bencés kolostort a Győr nemzetségbeli Pat és Csépán ispánok alapították. A mohácsi vészig nagyobb kár

templombelső rendkívül világos, az ablakokon keresztül szinte ömlik be a természetes fény. A román kori templomokra jellemző boltívek, a dongaboltozat nehéz, súlyos falakat tartanak. A lébényi templom láthatóan elérte a maximális magasságot; ennél többet csak a gótikára jellemző csúcsíves építési forma lett volna képes elérni, sok esetben a külső támfal alkalmazásával. Ennek ragyogó példája a párizsi Notre Dame. A szépen faragott, szürkébe hajló, eredetileg azonban fehér kvadrátkövek tovább fokozzák a fényhatást a templomban, hiszen visszaverik a rájuk eső nap sugarait. A nehéz falakat oszlopkötegek tartják, növényi díszítésű oszlopfők és a felettük lévő párkányok szépen tagolják a belső teret.

A 19. században az Árpád-kori templomokat is a romantika stílusának megfelelő-

Szöveg és kép: Mészáros Ákos

Miskolc mint filmfőváros

Tizenkilencedik alkalommal rendezték meg a CineFest Miskolci Nemzetközi Filmfesztivált, Magyarország egyik legismertebb és legrangosabb filmes seregszemléjét. A versenyprogram filmjeit ökumenikus zsűri is díjazta.

Ökumenikus zsűrik több mint negyven éve tevékenykednek a világ filmfesztiváljain, ahol az alapvető emberi és keresztény értékek szempontjából véleményezik az alkotásokat. Miskolcon tizenkettedik alkalommal adott át díjakat az ökumenikus zsűri. A testület tagjai az Interfilm részéről Rolf Deen (Hollandia) és Vigh Eszter, míg a Signis Katolikus Média Világszövetség részéről Réti László és Beata Golenska (Olaszország) voltak.

A 19. Miskolc CineFest 2023 Ökumenikus Zsűrijének díját a *Libertate* '89 kapta. A valós események alapján készült film története 1989-ben játszódik, Nagyszében városában. Zaklatott, kézi kamerás felvételeken keresztül látjuk a Ceausescu-diktatúra végnapjait és az összeomlást követő káoszt. Az életükért küzdő szereplőket követve a film számos kérdéssel szembesít minket: milyen értékek alapján döntünk, ha egy politikai és egzisztenciális válságban próbára tesznek bennünket? Hajlandóak vagyunk-e áldozatot hozni a közösségünkért, vagy csak a saját érdekeinket szolgáljuk? Mit kezdjük a múlt

bűneivel? Hogyan épülhet újra egy igazságosságon, békén és megbékélésen alapuló társadalom? Tudor Giurgiu rendező a román történelem feldolgozatlan időszakát tárja elénk, ugyanakkor egy olyan történetet is elmesél, amelyhez bárki kapcsolódni tud. A rendező üzenete egyszerű és világos: nem kell hősnak lenned ahhoz, hogy változást hozz. A román-magyar koprodukcióban készült történelmi filmdráma egyik producere Berger József, a vágó Lemhényi Réka, a mellékszerepekben pedig erdélyi magyar színészek (Bíró József, Dimény Áron és Deák Zoltán) láthatók.

A 19. CineFest keretén belül több magyar játék- és dokumentumfilm premierjére is sor került. A közönség itt láthatta először Tóth Barnabás *Mesterjátssza* című alkotását, valamint Reisz Gábor *Magyarázat mindenre* című filmjét, amely, szinte ezzel egyidőben, a velencei filmfesztivál Orizzonti szekciójában nyerte el az első díjat. A versenyprogramban két dokumentumfilm bemutatója örvendeztette meg a közönséget. Az egyik a *Nikola Tesla – A fény gyermeke* (r: Bánovits Ottó; Takó Sándor) volt, a másik Kempf Márta Anna *Varrat* című alkotása, míg versenyen kívül Dér Ásia legfrissebb munkáját (*Nem halok meg*) mutatták be első ízben.

A nagyjátékfilmes programban tizenhét film versenyzett. A Pressburger Imre-díjat a *Rigó, rigó, szederinda* című grúz filmnek ítélte oda a Jean-Marc Barr vezette nemzetközi zsűri. A történet főszereplője egy negyvennyolc éves nő, Etero, aki egy eldugott grúziai faluban él, és megrögzött vénlány. Főhősünk élete azonban egy nap a feje tetejére áll, mikor beleszeret egy férfiba, és hirtelen döntés elé kerül, hogy kapcsolatba bonyolódjon-e vele.

A Zukor Adolf-díjat, a fesztivál nagydíját a legendás finn rendező, Aki Kaurismäki *Hulló levelek* című filmje kapta. A mester a tőle megszokott stílusban mesél szerelemről és magányról. A végletesen mélabús történetet nézve már-már azt hihetnénk, ezúttal elmarad a megszokott, szelíden reményt keltő befejezés, azonban – ahogy végletekig naiv ábrázolásmóddal és szívfacsaróan vicces zenei háttérrel – végül e védjegyével sem marad adósunk.

Nem első alkalommal fordul elő, hogy a zsűri elnökének olyan szaktekintélyt hívnak meg, aki egyúttal az Európai Mozi Nagykövete díjat is átveheti a CineFesten. Jean-Marc Barr színész-rendező Luc Besson *Nagy kékségéből* ismerhetjük vagy Lars Von Trier olyan filmjeiből, mint a *Hullámtörés*, a *Táncos a sötétben* vagy a *Dogville*. A fesztivál életműdíját idén Almási Tamás kapta, aki magyar dokumentumfilm szakma egyik legtermékenyebb és legelismertebb alkotója.

A játékfilmes program mellett a dokumentum- és rövidfilmek szekciókban is izgalmas alkotásokat vetítettek, miközben a magyar fiatal filmesek egy külön szekcióban mutatkozhattak be rövidfilmjeikkel, melyek közül a legjobbakat ugyancsak díjazta a zsűri. A fesztiválhangulathoz hozzátartozott, hogy a kitekintő vetítéseken további filmkülönlegességeket is megnézhetett a közönség.

Réti László, Hajnal Gergely

Fotó: Mocsári László / CineFest Miskolci Nemzetközi Filmfesztivál

6.00 Híradó
6.30 Nemzeti sporthíradó
6.35 Időjárás-jelentés
6.40 Pollenjelentés (ism.)
6.45 Álmodó álmodó (ism.)
6.50 Hrvatska Kronika
7.15 Ecranul nostru
7.40 Mesterember
8.10 Önök kérték! (ism.)
8.45 Alpesi örjárat – Olasz tévéfilmsorozat, II. Felhők között
9.35 Család-barát
10.05 Egy perc híradó (ism.)
10.07 Időjárás-jelentés
10.08 Mavi szerelme – Török tévéfilmsorozat, I., 182/3. (ism.)
11.00 Család-barát
11.55 Petőfi 200 – Vers
12.00 Déli harangszó
12.01 Híradó
12.35 Nemzeti sporthíradó
12.46 Időjárás-jelentés
12.49 Álmodó álmodó (ism.)
13.00 Lara választása – Horvát televíziós sorozat, I., 182/3.
13.45 Almárium
13.45 Lengyelország ízei – Lengyel ism.-terj. sorozat, I., 77/55.
15.00 Almárium
15.20 Egy perc híradó (ism.)
15.24 Időjárás-jelentés
15.25 Szép hazánk, Magyarország!
15.30 Önök kérték!
16.00 Ridikül – Szabad világ, szorongó fiatalok
17.00 Agytorna
17.25 Izórizók – Takarékos konyha – Magyar ism.-terj. sorozat, 30/18.
18.00 Híradó
18.25 Nemzeti sporthíradó
18.40 Pollenjelentés (ism.)
18.41 Álmodó álmodó
18.55 Mavi szerelme – Török tévéfilmsorozat, I., 281/189.
19.35 Mindennapi (ism.)
19.45 Don Matteo
20.30 Álmodó álmodó
20.45 SzerencsePerc (ism.)
20.50 Skandináv lóttó
21.00 Anne otthonra talál – Kanadai tévéfilmsorozat
21.50 Agapé
22.40 Kenő
22.50 Az üvegpalota – Amerikai életrajzi film
1.00 Magyar nők (ism.)

5.55 Család'23 (ism.)
6.15 Élő egyház (ism.)
6.35 Petőfi nyomában – a költő visszatér
6.45 Kárpát-medence (ism.)
7.05 Mindennapi (ism.)
7.15 Időjárás-jelentés
7.15 Almárium (ism.)
7.55 Vár a Kárpát-medence
8.05 Élő népzene
9.05 Jó ebédhez szól a nóta
10.00 Álmodó álmodó
10.10 Itthon vagy! (ism.)
10.30 Szép hazánk, Kárpát-medence!
10.39 Vers (ism.)
10.40 Neked szól! (ism.)
10.45 Rome Reports – Vatikáni híradó
11.10 Aki egy embert megment (ism.)
11.25 De őszintén! (ism.)
11.35 Petőfi nyomában – a költő visszatér (ism.)
11.40 Szent Gellért legendája – Magyar tévéjáték
13.00 Híradó
13.20 Időjárás-jelentés
13.25 Hrvatska Kronika (ism.)
14.00 Ecranul nostru (ism.)
14.30 Magyar gazda (ism.)
14.55 Etnokultúra (ism.)
15.20 Időjárás-jelentés
15.30 Hazajáró – Bodzai-havasok, 2. – Székely megye a Kárpátkanyarban
16.00 Hogy volt?! – Oszvald Marika kedvencei
17.00 Család-barát (ism.)
17.55 Erdeti utakon – Reviczky Gáborral – Magyar ismeretterjesztő sorozat, 48/17.
18.25 Önök kérték! (ism.)
19.00 Jó ebédhez szól a nóta (ism.)
20.00 Budavári Palotakonzert – A TIZEDIK 1.
21.00 Híradó
21.20 Időjárás-jelentés
21.22 V4 Híradó
21.30 Álmodó álmodó (ism.)
21.35 Ridikül (ism.)
22.30 A hetedik szoba – Magyar-olasz-francia-német-lengyel életrajzi film
0.25 Vers
0.27 Hetedhét kaland (ism.)

7.00 Híradó 7.33–8.33 Ma reggel 8.33–12.50 Ma délelőtt; Benne: 9.00 Híradó 9.30 Hírek 10.00 Híradó 10.30 Hírek 10.33 Itthon vagy! (ism.) 11.00 Híradó 11.20 Időjárás 11.22 Most történik 11.30 Hírek 11.33 Család'23 (ism.) 12.00 Déli harangszó 12.01 Híradó 12.45 Időjárás 13.00 Híradó 12.50–17.50 Ma délután; Benne: 13.00 Híradó 13.20 Időjárás-jelentés 13.30 Hírek 14.00 Híradó 14.20 Időjárás-jelentés 14.30 Hírek 14.33 Kárpát-medence (ism.) 15.00 Híradó 15.20 Időjárás-jelentés 15.30 Hírek 15.33 Esély (ism.) 16.00 Híradó 16.30 Hírek 16.33 Summa – Gazdasági magazin (ism.) 17.00 Híradó 17.30 Hírek 17.33 Világ (ism.) 17.50–21.50 Ma este; Benne: 18.00 Híradó 18.35 Időjárás-jelentés 19.00 Hírek 19.30 Híradó 21.00 Híradó 21.22 V4 Híradó 21.30 Világhíradó 22.00 Híradó 22.40–24.00 Ma éjjel; Benne: 23.00 Híradó 23.15 Angol nyelvű hírek 23.18 Német nyelvű hírek 23.20 Orosz nyelvű hírek 23.25 Kínai nyelvű hírek 23.30 Világhíradó 24.00 Hírnuszt 0.02 Záróhíradó

5.05 Labdarúgás – OTP Bank Liga: Puskás Akadémia FC–Paksi FC (élő) 7.00 Nemzeti sporthíradó (élő) 7.30 Ötusa (ism.) 8.00 Triatlon világbajnoki sorozat – Férfi nagydöntő (ism.) 9.30 CHI – A belső erő 10.00 Nemzeti sporthíradó (élő) 10.15 Vízi-labda-magazin 10.30 Fradi Tv (ism.) 11.00 UEFA Női Nemzetek Ligája – Magyarország–Írország (ism.) 13.00 Nemzeti sporthíradó (élő) 13.30 Triatlon vb-sorozat – Női Nagydöntő (ism.) 15.00 Labdarúgás – OTP Bank Liga: Ferencvárosi TC–Kisvárdai Master Good mérkőzés (ism.) 17.00 Nemzeti sporthíradó (élő) 17.20 Felvezető műsor 17.45 Labdarúgás – OTP Bank Liga: Paksi FC–DVSC mérkőzés (élő) 19.45 Értékelő műsor 19.50 Felvezető műsor 20.00 Labdarúgás – OTP Bank Liga: Ferencvárosi TC–Kecskeméti TE (élő) 22.00 Értékelő műsor 22.15 Nemzeti sporthíradó (élő)

5.00 Tőf-Tőf elefánt 5.05 A kockásfűlű nyúl 5.10 Mirr-Murr kandúr kalandjai 5.20 Pom-Pom meséi 5.30 Noddy, a mesterdetektív 5.55 Daniel, a kis tigris 6.20 Bing 6.45 A bajkeverő majom 7.05 Hetedhét kaland 7.15 M2 matrikák – Baltazár-bazár 7.25 Ideafix és a rebellesek 7.50 Lucky, a kölyök 8.15 Paddington kalandjai 8.40 Giganto-

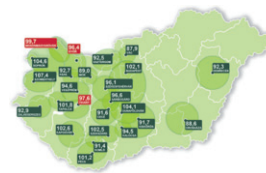
szaurusz 9.05 A Mancs örjárat 9.30 Peppa malac 9.45 Manó Benő és Lili hercegnő apró királysága 10.05 Zoli 10.45 Mirr-Murr kandúr kalandjai 10.50 Pom-Pom meséi 11.00 M2 matrikák – Négyzetgyökű 11.05 Lenny és Twiek szerint a világ 11.10 Szómi és Geronimo Stilton és barátai 11.40 Geronimo Stilton 12.30 Heidi 13.15 Sissi hercegnő kalandjai 13.40 Botcsinálta boszi 14.10 H₂O: Egy víz-csepp elég 15.00 Super Wings – A szárnyalók 15.25 M2 matrikák – Neked van testvéred? 15.35 M2 matrikák – Igaz vagy hamis? 15.40 Az ifjú Robin Hood kalandjai 16.20 Pinokkió és barátai 16.45 Gigantoszausz 17.05 Geronimo Stilton 17.55 Paddington kalandjai 18.20 Sissi hercegnő kalandjai 18.45 Super Wings – A szárnyalók 19.15 Lucky, a kölyök 19.40 Hetedhét kaland 19.50 M2 matrikák – Baltazár-bazár

20.10 Friss 20.40 KiberMa 21.15 Az A38 hajó színpadán 22.15 Briliáns barátrón – Amerikai-olasz tévéfilmsorozat, II., 8/1. 23.20 Queen a Wembley stadionban 0.45 Elektrip 3.20 Friss (ism.) 3.45 Hullámhossz 3.55 Briliáns barátrón II., 8/1. (ism.)

Budapest 102,1 MHz, és további tizenkilenc városban.
Hírek minden egész órában
5.34 Napi evangélium – felolvasva: Varga László 5.40, 12.10 A Vatikáni Rádió magyar nyelvű műsora – a tegnapi esti adás ismétlése 6.00 Harangszó 6.05 Szentek, szent életű emberek 6.15 Benső végtelen 6.30 Hírtükör 6.50 Műsorajándék 6.52 Reggeli ima 7.00 Szentmise közvetítése Budapestről, a városmajori Jézus Szíve-plébániatemplomból 7.50 Jegyzet – Szikora József olvassa fel írását 8.08 Reggeli riport 8.17 A föld sója 8.42 Tény-kérdés – napi interjú. Rporter: Nyíri Kata 8.50 Műsorajándék 9.04 Házunk táján 10.08 Reggeli riport (ism.) 10.20 Műsorajándék 10.30 Varázsdoboz 11.04 Hangoló 12.00 Harangszó 12.01 Úrangyala-írádság 12.08 Napi evangélium (ism.) 12.10 A Vatikáni Rádió magyar nyelvű műsora – a tegnapi esti adás ismétlése 12.30 Guzsalyas – népzenei műsor 13.04, 13.30 Kerengő – közéleti beszélgetések (ism.) 14.04 Hangárjún 14.30, 21.30 Rádiós regénytár – Tündérvilág. Sánta Ferenc novelláját Kaszás Gergő olvassa fel 15.04 Akvarell – kulturális paletta 15.50 Műsorajándék 16.04 Értéktelítő 16.30 Dallamív – egyházzenei összeállítás a Szent István Rádió műsorából 17.04, 17.30 Kerengő – közéleti beszélgetések 18.04 Anziks 18.30 Hírtükör 18.50 Múltidéző (ism.) 19.00 Harangszó 19.01 Rózsafüzér-írádság 19.35 Varázsdoboz (ism.) 20.04 Miért szeretem? – vallomások irodalomról, művekről, szerzőkről 20.17 Jegyzet (ism.) 20.30 Hangoló 21.04 Napi evangélium (ism.) 21.08 A Vatikáni Rádió magyar nyelvű műsora 22.04 Vendég-órád – válogatás a Szent István Rádió műsorából 23.00 Anziks (ism.) 23.30 Hangoló 0.03 Angyalok citeráján – vers éjféli után 0.30–5.30 Ismétlések

4.00 „Hajnali” népzene korán kelőknek 4.25 Rákóczi induló 4.30 Határok nélkül 5.00 Hajnal-táj 5.55 Napi ima 6.00 Jó reggelt, Magyarország! 9.05 Napközben 11.00 Krónika 11.05 A hely 11.30 Vendég a háznál 11.55 Harangszó 12.00 Déli harangszó a pestszenterzsébeti evangélikus templom harangja szól 12.01 Déli krónika 12.35 Nemzeti sportkrónika 12.37 Közlekedés 12.50 Vízilásjelentés 13.00 Krónika 13.05 Útköz 13.30 Minden időben – a Magyar Református Egyház felőrája 14.00 Krónika 14.05 Előadók, társszerzők 14.30 Felfedező – nyelvről, irodalomról, zenéről 15.00 Krónika 15.10 Trend-idők 15.25 Édes anyanyelvünk 15.30 Kalendárium 16.00 Krónika 16.05 Közlekedés 16.10 Jó napot, Magyarország! 17.20 Nemzeti sportkrónika 17.55 Közlekedés 18.00 Krónika 18.00 Határok nélkül 18.30 A nap kérdése 19.00 Krónika 19.05 Az este 19.30 Nagyk 20.00 Krónika 20.10 Esti mese 20.25 Vers napról napra 20.30 Hungarikumok 20.35 Egyszer volt... 21.00 Krónika 21.05 Ambrus Zoltán: Novellák 22.00 Krónika 22.30 Sportvilág 23.00 Krónika 23.05 Útköz 23.35 A hely 24.00 Hírnuszt; Hírösszefoglaló 0.10 Vendég a háznál 0.30 Éjszakai zene 0.35 Az este 1.00 Nagyk 1.30 Előadók, társszerzők 2.00 Kalendárium

6.05 Muzsikáló reggel 9.05 Muzsikáló délelőtt 11.30 Évfordulók 12.00 Hírek 12.05 Népzene 12.35 Hector Berlioz: Requiem. Ea.: Andrew Staples (tenor), Nemzeti Énekkar (karig.: Somos Csaba), Magyar Rádió Énekkara (karig.: Pad Zoltán), Honvéd Férfikar (karig.: Riederauer Richárd), Nemzeti Filharmonikus Zenekar. Vez.: Howard Williams 13.55 Vajda Gergely (klarinét) hangversenye 15.00 Hírek 15.05 Muzsikáló délután 18.00 Mesterek órája 19.00 Összhang – a zenei élet aktualitásai 19.35 Kapcsoljuk a Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermet 21.05 Az Aura Musicale Kamarazenekar hangversenye. Művészeti vezető: Máté Balázs (gordonka). Km.: Paulik László (hegedű), 1. Antonio Vivaldi: a) g-moll koncert RV 157, b) d-moll szonáta (La Follia) RV 63, c) g-moll gordonkaverseny RV 417 (Máté), 2. Arcangelo Corelli: g-moll szonáta (La Follia) op., 5/12, 3. Antonio Vivaldi: A négy évszak – Tavasz RV 269 (Paulik), ráadás: Antonio Vivaldi: A négy évszak – Tél II. (Largo) tétel 22.00 Ars nova – a XX–XXI. század zenéje. Kamarahangversenye a Pesti Vigadóban (2022. november 9.). 1. Reményi Attila: Amadinda for Amadinda (Győri Ütőegyüttes), 2. Olsvay Endre: Monológ (Bálint János – fuvala) 23.00 Jazz-mozaik 23.55 Szózat 24.00 Notturno

Földfelszínen: 88,8 MHz (Budapest) 98,9 MHz (Gyál), 106,3 MHz (Monor), 91,7 MHz (Pécel), műholdon: DIGI és UPC szolgáltatók, IPTV-hálózaton: T-Home és Invitel szolgáltatók, internet: www.mariaradio.hu

0.00 Boldogasszony anyánk 0.05 Világosság rózsafüzér 0.45 Tanúságtétel 1.10 Hit és tudás 1.55 Ne féljétek! 2.00 Függőségről 2.55 Igéző 3.00 Az irlgalmasság órája 3.15 Egyszerű szavak 3.30 Aktuális 4.15 Hitünk és életünk 5.00 Fájdalmas rózsafüzér 5.40 Isten velünk 5.44 Abba Pater 5.55 Hírpercek 6.00 Zsolozsma – reggeli dicséret 6.32 Hírek a Vatikánból 6.52 Ima a beteg gyerekekért 6.57 Hírpercek 7.02 Igéző 7.05 Napindító 8.25 A mi rádióink hírei 8.30 Aktuális 8.55 Hírpercek 9.00 Szentmise – Hatvan-újvárosi Szent István király-templom 9.45 Enciklikák 9.50 Nézőpont 9.55 Hírpercek 10.00 Hitünk és életünk 10.40 Hírpercek 10.50 Tevékeny Szeretet 11.25 Zsolozsma – olvasmányos és napközi imaóra 11.55 Hírpercek 12.00 Úrangyala 12.02 Műsorismertetés 0.00 Béke a földön 12.15 Dicsőség rózsafüzér 12.55 Hírpercek 13.00 Audienca 13.55 Hírpercek 14.00 A nap evangéliuma 14.15 Jó-hírek 14.30 Napi útravaló 14.45 Hírpercek 14.50 Imalánc 15.00 Az irlgalmasság órája 15.15 Örvedetes rózsafüzér 15.55 Hírpercek 16.00 Tanúságtétel 16.25 Hírpercek 16.30 Egyszerű szavak 16.35 Aktuális 17.55 Hírpercek 18.00 Keresők 18.50 Igéző 18.55 Hírpercek 19.00 Zsolozsma – esti dicséret 19.25 Inter arma caritas 19.45 Hírpercek 19.55 Ráhangoló 20.00 Kiáltás – ima a nemzetért kegyhelyekről 20.16 Aktuális 20.55 Hírpercek 21.05 A jézusiták világa 21.55 Hírpercek 22.00 Szülessünk újjá! 22.50 Nézőpont 22.55 Hírpercek 23.00 Hírek a Vatikánból 23.20 Jászol és kereszt 23.40 Zsolozsma – befejező imaóra 23.55 Hírpercek

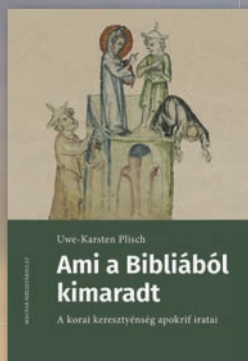

A Kálvin Kiadó és a Magyar Bibliatársulat

AJÁNLATA

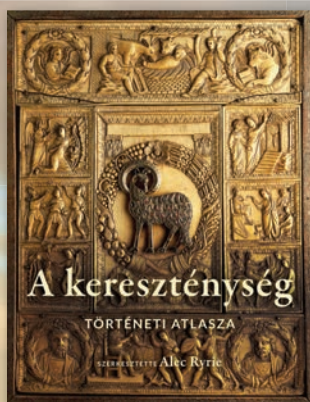

„Menjetek (...), és hirdessétek a népnek ennek az életnek minden beszédét!”
(Az apostolok cselekedetei 5,20)

Uwe-Karsten Plisch
AMI A BIBLIÁBÓL KIMARADT

A korai kereszténység apokrif iratai
B/5 • 180 oldal • kartonált • 3000 Ft

Alec Ryrie (szerk.)
A KERESZTÉNYSÉG TÖRTÉNETI ATLASZA
220x280 mm
224 oldal • keménytáblás védőborítóval • 8000 Ft

BIBLIAISMERETI KÉZIKÖNYV

Bevezetés és magyarázatok a Szent írás könyveire
(Második, javított kiadás)
B/5 • 680 oldal • keménytáblás • 4500 Ft

Boross Géza
ENDEM PEDIG BETÖLT AZ ÚR LELKE
Válogatott igehirdetések
Magyar református igehirdetők sorozat 4. kötet
A/5 • 176 oldal • kartonált • 2500 Ft

VELE VACSORÁLOK, ÉS Ő ÉNVELEM
F/75 • 68 oldal
kartonált • 600 Ft
Bibliai szövegválogatás és idézetek egyházatyáktól

Szabó-Nyulász Melinda
GONDOLD ÚJRA, ALKOSS MÁSKÉPP!

Kreatív ötlettár pedagógusok, oktatók, szakemberek számára
200x270 mm • 188 oldal
kartonált • 3500 Ft
Kálvin Kiadó – Reftanár!

Gyököcssy Endre
„SIESS SEGÍTSÉGEMRE, URAM, SZABADÍTÓM!”
Imák betegek számára
A/6 • 60 oldal • kartonált • 600 Ft

Bakk-Miklósi Kinga – Hézser Gábor
PASZTORÁLPSZICHOLOGIA

Rendszerszemléletű alapok és gyakorlati szempontok segítőnek
B/5 • 616 oldal • keménytáblás • 7900 Ft

John Bush
NAPI MENÜ

137x148 mm • 128 oldal • kartonált • 1500 Ft
Gondolatok, igék, imádságok – humoros karikatúrákkal

Tony Lane
A KERESZTYÉN GONDOKODÁS RÖVID TÖRTÉNETE

Teológusok és eszméik az apostoli atyáktól napjainkig
A/5 • 294 oldal • keménytáblás • 4990 Ft
Harmat Kiadó – Kálvin Kiadó

Katona Béla
IMÁDSÁG AZ ÉV MINDEN NAPJÁRA
Fr/5 • 528 oldal • kartonált • 4500 Ft

A Magyarországi Református Egyház Kálvin János Kiadója

1113 Budapest, Bocskai út 35. ☎ 06-1-386-8267 • 06-30-276-7343

✉ kalvin.kiado@kalvinkiado.hu 🌐 www.kalvinkiado.hu • www.bibliatarsulat.hu

Vásároljon a weboldalunkon 15% kedvezménnyel!